

Bibliografia do artykułu:

Grzesik Ryszard, *Chryścianizacja Bułgarii i Wielkich Moraw – paralelizm intencji*, „Balcanica Posnaniensia. Acta et Studia” 2011, t. 18, s. 55–66.

<https://doi.org/10.14746/bp.2011.18.6>

Bibliografia przygotowana na podstawie przypisów przez Martę Stawską-Puchalską. Instytucją przechowującą materiały źródłowe jest Biblioteka Collegium Historicum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

<http://bch.amu.edu.pl>

Zadanie zostało zrealizowane w ramach konkursu „Społeczna odpowiedzialność nauki II – Wsparcie dla bibliotek naukowych”. Projekt zatytułowany „Digitalizacja archiwalnych wydań czasopism naukowych zgromadzonych przez Bibliotekę Coll. Historicum UAM”. Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Nauki w ramach Programu Społeczna odpowiedzialność nauki II. Wsparcie dla bibliotek naukowych (umowa nr BIBL/SP/0092/2024/02 z dnia 05.12.2024). Całkowita wartość projektu: 247 236,00 zł. Kwota dofinansowania: 220 836,00 zł.

Bibliography prepared on the basis of footnotes by Marta Stawska-Puchalska.

The institution storing the source materials is the Library of the Collegium Historicum of the Adam Mickiewicz University in Poznań.

bch.amu.edu.pl

The task was carried out within the framework of the competition “Social Responsibility of Science II – Support for Scientific Libraries”. The project entitled “Digitization of archival editions of scientific journals collected

by the Library of the Coll. Historicum of Adam Mickiewicz University”. The project was

co-financed from state budget funds granted by the Minister of Science within the framework of the Programme Social Responsibility of Science II. Support for Scientific Libraries (agreement no. BIBL/SP/0092/2024/02 of 05.12.2024).

Total value of the project: PLN 247,236.00.

Amount of co-financing: PLN 220,836.00.

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Społeczna
Odpowiedzialność
Nauki II

Grzesik Ryszard, *Chryścianizacja Bułgarii i Wielkich Moraw – paralelizm intencji*, „Balcanica Posnaniensia. Acta et Studia” 2011, t. 18, s. 55–66.

Tekst artykułu: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/bp/article/view/54643>

Opracowania

- Avenarius A., *Liturgické dielo Konštantina a Metoda* [w:] *Svätopluk 894–1994. Materiály z konferencie organizovanej Archeologickým ústavom SAV v Nitre v spolupráci so Slovenskou historickou spoločnosťou pri SAV, Nitra, 3. Svätopluk 6. október 1994*, red. R. Marsina, A. Ruttkay, Nitra 1997, s. 11–17.
- Bláhová M., Frolík J., Profantová N., *Velké dějiny zemi Koruny České*, t. 1, Praha–Litomyšl 1999.
- Byzantium, New Peoples, New Powers: The Byzantino-Slav Contact Zone from the Ninth to the Fifteenth Century*, red. M. Kaimakamova, M. Salamon, M. Smorağ-Różycka, „Byzantina et Slavica Cracoviensia”, t. 5, Cracow 2007.
- Christianus monachus. Kristiánova Legenda (Kap. I–III)* [w:] *Magnae Moraviae fontes historici*, t. 2: *Textus biographici, hagiographici, liturgici*, red. D. Bartoňková i in., Brno 1967, s. 186–199.
- D’Onofrio G., *Historia teologii*, t. 2: *Epoka średniowieczna*, tłum. W. Szymona OP, Kraków 2005.
- Drogi i bezdroża komunikacji*, red. P. Bering, G. Łukomski, Gniezno 2008.
- Early Christianity in Central and East Europe*, red. P. Urbańczyk, Warszawa 1997.
- „*Etnolingwistyczne i kulturowe związki Słowian z Germanami*, red. I. Kwilecka, Wrocław–Warszawa–Kraków 1987.
- Eliáš M., *Ostrihom a Stoličný Belehrad. Dve centra ranostredovekého Uhorska (magisterská diplomová práca)*, Brno 2007 (praca przygotowywana pod kierownictwem prof. M. Wihody), http://is.muni.cz/th/169337/ff_m/MThesis.txt [dostęp: 11.04.2008].
- Gigilewicz E., *Maryn I* [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 12, Lublin 2008, szp. 111.
- Grzesik R., *Różnorodność kulturowa Europy Środkowej* [w:] *Drogi i bezdroża komunikacji*, red. P. Bering, G. Łukomski, Gniezno 2008, s. 69–79.
- Honfoglaló őseink*, red. L. Veszprémy, Budapest 1996.
- Hryniewicz W., *Focjusz* [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 5, 1989, szp. 356–360.
- Kappesowa H., *Focjusz* [w:] *Słownik starożytności słowiańskich*, red. W. Kowalenko, G. Labuda, T. Lehr-Splawiński, t. 2, Wrocław 1964, s. 63–64.
- Kotłowska A., *Chryścianizacja Słowian Południowych. Cyryl i Metody oraz ich następcy* [w:] *Vademecum bałkanisty. Lata 500–2007*, red. I. Czamańska, Z. Pentek, Poznań 2009, s. 33–37.
- Kuźmiuk-Ciekanowska A., *Święty i historia. Dynastia Przemyślidów i jej bohaterowie w dziele mnicha Krystiana*, Kraków 2007.
- Labuda G., *Ze spuścizny kulturowej misji arcybiskupa Metodego na pograniczu słowiańsko-germańskim* [w:] *Etnolingwistyczne i kulturowe związki Słowian z Germanami*, red. I. Kwilecka, Wrocław–Warszawa–Kraków 1987, s. 83–98.
- Leśny J., *Konstantyn i Metody: apostołowie Słowian. Dzieło i jego losy*, Poznań 1987.
- Leśny J., *Znajomość języka słowiańskiego we wczesnej fazie chrystianizacji (Przyczynek do metod misyjnych na pograniczu słowiańsko-germańskim)* [w:] *Etnolingwistyczne i kulturowe związki Słowian z Germanami*, red. I. Kwilecka, Wrocław–Warszawa–Kraków 1987, s. 99–115.

- Lewicki T., Swoboda W., *Krum* [w:] *Słownik starożytności słowiańskich*, red. W. Kowalenko, G. Labuda, T. Lehr-Spławiński, t. 2, Wrocław 1964, s. 527–528.
- Lounghis T.C., *Bulgaria Instead of Moravia: Evidence of Major Political Changes [w:] Byzantium, New Peoples, New Powers: the Byzantino-Slav Contact Zone, from the Ninth to the Fifteenth Century*, red. M. Kaimakamova, M. Salamon, M. Smorağ-Różycka, „Byzantina et Slavica Cracoviensia”, t. 5, Cracow 2007, s. 63–70.
- Magnae Moraviae fontes historici*, t. 1–5, red. D. Bartoňková i in., Brno 1966–1977.
- Marsina R., *Nitrianske biskupstvo a jeho biskupi od 9. do polovice 13. storočia*, „Historický časopis” 1993, t. 41, z. 5–6, s. 529–542.
- Měřínský Z., *Otázky kolonizace a interetnických vztahů na středověké Moravě*, „Archaeologia Historica” 1993, t. 18, s. 99–118.
- Měřínský Z., Zumpfe E., *Die südmährische Grenze – verbindend und trennend (Thesen)*, „Archaeologia Historica” 2004, t. 29, s. 77–92.
- Modzelewski K., *Barbarzyńska Europa*, Warszawa 2004.
- Ojczyzna bliższa i dalsza. Studia historyczne ofiarowane Feliksowi Kirykowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin*, red. J. Chrobaczyński, A. Jureczko, M. Śliwa, Kraków 1993.
- Pałucki J., *Ignacy* [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 6, Lublin 1993, szp. 1441.
- Polek K., *Państwo wielkomorawskie i jego sąsiedzi*, Kraków 1994.
- Polek K., *The Great Moravian State and its Participation in the Christianization of the Western Slavs in Recent Studies [w:] Early Christianity in Central and East Europe*, red. P. Urbańczyk, Warszawa 1997, s. 75–85.
- Polek K., *Wkład duchownych „z Niemiec” w chrystianizację Moraw i zachodniej Słowacji w okresie przedcyrylometodiańskim [w:] Ojczyzna bliższa i dalsza: studia historyczne ofiarowane Feliksowi Kirykowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin*, red. J. Chrobaczyński, A. Jureczko, M. Śliwa, Kraków 1993, s. 323–339.
- Sedlar J.W., *East Central Europe in the Middle Ages, 1000–1500*, Seattle and London 1994.
- Steinhübel J., *Nitrianske kniežatstvo. Počiatky stredovekého Slovenska. Rozprávanie o dejinách nášho územia a okolitých krajín od sťahovania národov do začiatku 12. storočia*, Bratislava 2004.
- Steinhübel J., *Vel'ká Morava a Bulharsko v dobe Rastislava a Svätopluka [w:] Svätopluk 894–1994. Materiály z konferencie organizovanej Archeologickým ústavom SAV v Nitre v spolupráci so Slovenskou historickou spoločnosťou pri SAV, Nitra, 3. Svätopluk 6. október 1994*, red. R. Marsina, A. Ruttkay, Nitra 1997, s. 207–211.
- Swastek J., *Formoz* [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 5, Lublin 1989, szp. 401.
- Swoboda V., *L'origine de l'organisation de l'Eglise en Bulgarie et ses rapports avec le Patriarcat de Constantinople (870-919)*, „Byzantino Bulgarica” 1966, t. 2, s. 67–81.
- Swoboda V., *Borys Michal* [w:] *Wczesna Słowiańszczyzna. Przewodnik po dziejach i literaturze przedmiotu*, red. A. Wędzki, t. 1, Warszawa 2008, s. 53–54.
- Swoboda V., *Borys-Michal* [w:] *Słownik starożytności słowiańskich*, red. W. Kowalenko, G. Labuda, T. Lehr-Spławiński, t. 7, Wrocław 1986, s. 509–511.
- Swoboda V., *Bulgaria a patriarchat konstantynopolitański w latach 870–1018 [w:] Z polskich studiów slawistycznych, seria 4: Historia. Prace na VII Międzynarodowy Kongres Slawistów w Warszawie 1973*, red. J. Bardach, T. Cieślak, W. Hensel, sekr. red. T. Wasilewski, Warszawa 1972, s. 47–65.
- Swoboda V., *Formosus* [w:] *Słownik starożytności słowiańskich*, red. W. Kowalenko, G. Labuda, T. Lehr-Spławiński, t. 2, Wrocław 1964, s. 64.
- Swoboda V., *Malamir* [w:] *Słownik starożytności słowiańskich*, red. W. Kowalenko, G. Labuda, T. Lehr-Spławiński, t. 3, Wrocław 1967–1968, s. 156–157.

- Swoboda V., *Marinus* [w:] *Słownik starożytności słowiańskich*, red. W. Kowalenko, G. Labuda, T. Lehr-Spławiński, t. 3, Wrocław 1967–1968, s. 179.
- Swoboda V., *Organizacja Kościoła. Bułgaria* [w:] *Słownik starożytności słowiańskich*, red. W. Kowalenko, G. Labuda, T. Lehr-Spławiński, t. 3, Wrocław 1967–1968, s. 494–500.
- Swoboda V., *Persian* [w:] *Słownik starożytności słowiańskich*, red. W. Kowalenko, G. Labuda, T. Lehr-Spławiński, t. 4, Wrocław 1970–1972, s. 62–63.
- Swoboda V., *Włodzimierz* [w:] *Słownik starożytności słowiańskich*, red. W. Kowalenko, G. Labuda, T. Lehr-Spławiński, t. 6, Wrocław 1977–1980, s. 531–532.
- Szőke B. M., *Plaga orientalis (a Kárpát-medence a honfoglalás előtti évszázadban)* [w:] *Honfoglaló őseink*, Budapest 1996, s. 11–43.
- Třeščík D., *Počátky Přemyslovců. Vstup Čechů do dějin (530–935)*, Praha 1997.
- Vademecum balkanisty. Lata 500–2007*, red. I. Czamańska, Z. Pentek, Poznań 2009.
- W kręgu żywotów świętego Wojciecha*, red. J.A. Spież OP, Kraków 1997.
- Wasilewski T., *Bizancjum i Słowianie w IX wieku. Studia z dziejów stosunków politycznych i kulturalnych*, Warszawa 1972.
- Wasilewski T., *L'Église de la Bulgarie Danubienne en 863–1082* [w:] *Early Christianity in Central and East Europe*, red. P. Urbańczyk, Warszawa 1997, s. 47–52.
- Wczesna Słowiańszczyzna. Przewodnik po dziejach i literaturze przedmiotu*, red. A. Wędzki, t. 1, Warszawa 2008.
- Wędzki A., *Krum* [w:] *Wczesna Słowiańszczyzna. Przewodnik po dziejach i literaturze przedmiotu*, red. A. Wędzki, Warszawa 2008, t. 1, s. 279–280.
- Wiszewski P., *Domus Bolesłai. W poszukiwaniu tradycji dynastycznej Piastów (do około 1138 roku)*, Wrocław 2008.
- Żywoty Konstancyjna i Metodego (obszerne)*, tłum. i przyp. opatrzył T. Lehr-Spławiński, Warszawa 2000.
- Драгова Н., *Старобългарската култура. Седем етюда*, София 2005.
- Иванов С. А., *Византийския религиозна миссия VIII–XI вв. с точки зрения византийцев* [w:] *Христианство в странах Восточной, Юго-Восточной и Центральной Евроты на пороге второго тысячелетия*, red. Б.Н. Флоря, Москва 2002, s. 9–34.
- Кузнецова А. М., *Миссии латинской церкви: Опыт христианского Запада и Центральная и Юго-Восточная Европа на рубеже второго тысячелетия* [w:] *Христианство в странах Восточной, Юго-Восточной и Центральной Евроты на пороге второго тысячелетия*, red. Б.Н. Флоря, Москва 2002, s. 35–59.
- Литаврин Г. Г., *Христианство в Болгарии в 927–1018 гг.* [w:] *Христианство в странах Восточной, Юго-Восточной и Центральной Евроты на пороге второго тысячелетия*, red. Б. Н. Флоря, Москва 2002, s. 133–189.
- Паисий Хилендарски, *История славяно-болгарская. Първи Софрониев препис от 1765 година*, Увод, новобългарски текст и коментар Б. Райков, София 1972.
- Паисий Хилендарски, *Славяно-българска история*, wyd. П. Динев, София 1981.
- Панайотов П., *Българско средновековие. Политическа, икономическа и културна история на Българското ханство (VII–IX в.), княжество (IX–X в.) и царство (X–XIV в.). Извори, факти, мнения*, Велико Търново 2005.